

Dosarul nr. 2ra-967/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Holban)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, V. Sîrbu, I. Țurcan)

DECIZIE

14 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Iurie Zubic,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Gramex International” Societate cu Răspundere Limitată, în proces de insolabilitate, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cererea reconvențională depusă de Ivan Cosîntev împotriva Societății Comerciale „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la declararea nulității actului juridic și cererea reconvențională depusă de Iurie Zubic împotriva Societății Comerciale „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată, intervenienți accesorii Ivan Cosîntev, Întreprinderea cu Capital Străin „Gramex International” Societate cu Răspundere Limitată, în proces de insolabilitate, cu privire la declararea nulității actului juridic,

împotriva deciziei din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 02 noiembrie 2011, Societatea Comercială „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare SC „Axedum” SRL) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Gramex International” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare ÎCS „Gramex International” SRL), Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei în mărime de 189066,25 de lei, a penalității în mărime de 45375,90 de lei și a taxei de stat în mărime de 7033,26 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în data de 11 martie 2011 a încheiat cu ÎCS „Gramex International” SRL contractul de vânzare-cumpărare nr.AX 11.03/11, în temeiul căruia ÎCS „Gramex International” SRL a procurat carcuse de pui broiller și pulpe în valoare totală de 459096,85 de lei. În acest sens, fiind eliberate facturile fiscale seria/nr:FV1009672 din 05 aprilie 2011; FV1009705 din 12 aprilie 2011; FV1009766 din 06 mai 2011 și FV1009817 din 27 mai 2011.

Conform pct.4.1 din contract, ÎCS „Gramex International” SRL s-a obligat să

achite costul bunului în termen de 5 zile bancare din momentul recepționării acestuia, adică până la data de 07 iunie 2011.

În vederea asigurării obligațiilor asumate de către ÎCS „Gramex International” SRL prin contractul de vânzare-cumpărare menționat, la data de 06 mai 2011 a fost încheiat contractul de fidejusiune cu Ivan Cosînzev, iar la data de 27 mai 2011 a fost încheiat contractului de fidejusiune nr.4 cu Iurie Zubic.

Reclamantul a afirmat că, până la depunerea cererii de chemare în judecată, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare, a fost achitată doar suma 299175,60 de lei, datoria restantă fiind de 189066,25 de lei, conform actului de verificare.

Totodată, în pct. 5.4 din contractul de vânzare-cumpărare s-a convenit că, în cazul în care sumele datorate nu sunt achitate în termen, pârâtul va achita o penalitate în mărime de 0,3% din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, penalitatea datorată constituie suma de 45375,90 de lei, având în vedere datoria restantă de 189066,25 de lei.

Întru soluționarea pe cale extrajudiciară a litigiului, reclamantul a înștiințat pârâții despre neexecutarea obligațiilor, inclusiv a expediat în adresa pârâților pretențiile: nr.32 din 14 iulie 2011, nr.33 din 14 iulie și nr.40 din 25 iulie 2011, care au rămas fără răspuns și executare.

Ulterior, la 20 ianuarie 2012, SC „Axedum” SRL a depus cerere de modificare, în temeiul art. 60 Cod de procedură civilă, formulând aceleași pretenții doar față de pârâții Ivan Cosînzev și Iurie Zubic și a solicitat încasarea, în mod solidar, de la Ivan Cosînzev și Iurie Zubic a datoriei în mărime de 189066,25 de lei, a penalității în mărime de 45375,90 de lei și a taxei de stat în mărime de 7033,26 de lei.

În motivarea acesteia a indicat că, în temeiul pct.3.1 din contractul de fidejusiune din 06 mai 2011 și pct.3.1 din contractul de fidejusiune nr.4 din 27 mai 2011, în cazul în care debitorul nu execută obligațiile sale contractuale, fidejuserii s-au obligat să execute integral cerințele creditorului față de debitor gratuit în mărime deplină și în termenii prevăzuți de contract.

În contextul dat, precum și a prevederilor art.1156 Cod civil, a susținut că este îndreptățit să solicite încasarea sumelor datorate de la debitor sau de la fidejuseri. Drept urmare, prin cererea de modificare, reclamantul a solicitat încasarea sumelor de la fidejuseri.

Ivan Cosînzev, reprezentat de avocatul Dinu Cazacu, a depus cerere reconvențională, datată cu 15 decembrie 2011, împotriva SC „Axedum” SRL, solicitând declararea nulității contractului de fidejusiune încheiat la 06 mai 2011 între Ivan Cosînzev și SC „Axedum” SRL.

În motivarea cererii reconvenționale, reclamantul a invocat că la 06 mai 2011 aflându-se în autocamion în mun.Chișinău, a fost angajat de Galina Enachi, care s-a prezentat ca fiind contabilă ÎCS „Gramex International” SRL, de a transporta produse alimentare de la SC „Axedum” SRL din sat. Iurievca, r-nul Cimișlia în mun.Chișinău. La locul de destinație, Galina Enachi sosise cu un alt autombil și a mers în incinta firmei pentru a negocia condițiile livrării produselor alimentare. După aproximativ 90 de minute s-a apropiat cu mai mult documente, afirmând că sunt facturile pentru produsele alimentare (carcase de pui) și trebuie semnate de el în calitate de șofer transportator. Documentele le-a semnat fără a le citi și a primit o factură, a încărcat produsele alimentare și le-a transportat la destinație. În așa mod, fiind înșelat de Galina Enachi a semnat contractul de fidejusiune din 06 mai 2011,

considerând că semnează una dintre facturi, fără a primi oferta directorului SC „Axedum” SRL, care nu l-a văzut vreodată, de fapt, în lipsa acordului său, contrar prevederilor art. 679 alin.(1) Cod civil.

Reclamantul a susținut că, nu corespunde prevederilor art. 1150 Cod civil, deoarece nu deține bunuri, nu are loc permanent de muncă și sau alte venituri, lucrează ocazional, când este angajat ca șofer pentru transportarea mărfurilor.

Prin hotărârea din 05 mai 2012 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea reconvențională înaintată de Ivan Cosîntev împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității contractului de fidejusiune, semnat la 06 mai 2011, între SC „Axedum” SRL și Ivan Cosîntev; s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL și s-a încasat de la Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, în mod solidar, în beneficiul SC „Axedum” SRL suma de 189066,25 de lei cu titlu de datorie, suma de 45375,90 de lei cu titlu de penalitate și suma de 7033,26 de lei cu titlu de taxă de stat.

Prin decizia din 30 aprilie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Iurie Zubic și Ivan Cosîntev și s-a casat hotărârea din 05 mai 2012 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău; s-a trimis pricina civilă spre rejudecare în aceeași instanță de judecată, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 03 martie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a scos de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL împotriva ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic cu privire la încasarea datoriei; s-a explicat SC „Axedum” SRL că, este în drept de a depune o nouă cerere conform dispozițiilor generale; s-a explicat SC „Axedum” SRL că, este în drept să depună la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, o cerere cu privire la anularea încheierii privind scoaterea cererii de pe rol, prezentând probe care să confirme imposibilitatea prezentării în ședință de judecată și a înștiințării instanței.

Prin cererea înregistrată la 18 mai 2015, SC „Axedum” SRL și-a concretizat cerințele, formulând pretenții față de ÎCS „Gramex Internațional” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic și a solicitat încasarea, în mod solidar, de la pârâți a datoriei în mărime de 189066,25 de lei, a penalității în mărime de 45375,90 de lei, a taxei de stat în mărime de 7033,26 de lei.

Prin încheierea din 12 iunie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a admis cererea reprezentantului reclamantului, Leonid Tverdun și s-a anulat încheierea din 03 martie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, prin care a fost scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată; s-a respins cererea pârâților Ivan Cosîntev și Iurie Zubic cu privire la anularea măsurilor de asigurare a acțiunii aplicată prin încheierea din 17 noiembrie 2011 a Judecătoriei Botanica.

Prin încheierea din 08 iunie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a încetat procesul în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL împotriva ÎCS „Gramex Internațional” SRL cu privire la încasarea datoriei; s-a menționat că nu se admite o nouă adresare în judecată a SC „Axedum” SRL cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri; s-a atras ÎCS „Gramex Internațional” SRL în calitate de intervenient accesoriu.

Prin decizia din 12 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de reprezentantul lui Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, avocatul Denis Grecu și s-a casat încheierea din 08 iunie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță.

Prin încheierea din 30 noiembrie 2016 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău, s-a strămutat spre judecare Curții de Apel Chișinău, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL împotriva ÎCS „Gramex International” SRL, în proces de insolvență, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic cu privire la încasarea datoriei și cererea reconvențională depusă de Ivan Cosîntev către SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității actului juridic.

Prin decizia din 23 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de SC „Axedum” SRL și s-a casat integral încheierea din 30 noiembrie 2016 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău, restituind cauza civilă spre examinare în fond în aceeași instanță.

La 06 februarie 2018, Iurie Zubic a depus cerere reconvențională, contrasemnată de avocatul Denis Grecu, împotriva SC „Axedum” SRL, intervenienți accesorii Ivan Cosîntev, ÎCS „Gramex International” SRL, în proces de insolvență, administratorul insolvenței Oleg Iovu, solicitând declararea nulă a contractului de fidejusiune nr. 4 din 27 mai 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și Iurie Zubic.

În motivarea cererii reconvenționale, reclamantul a invocat că, contractul de fidejusiune nr. 4 din 27 mai 2011 nu-i poate fi opus, deoarece este victima acțiunilor dolosive din partea reprezentanților ÎCS „Gramex International” SRL, cu precădere Galina Enachi, fiind convins că, de fapt, semnează acte de transport. În calitate de conducător auto, doar a transportat marfa.

Totodată, a menționat că, a fost angajat de Galina Enachi, care s-a prezentat contabilă ÎCS „Gramex International” SRL, de a transporta produse alimentare de la SC „Axedum” SRL din sat. Iurievca, r-nul Cimișlia în mun. Chișinău. La locul de destinație, Galina Enachi s-a apropiat cu mai multe documente, afirmând că sunt documentele de transport și trebuie semnate de el în calitate de șofer transportator. Documentele le-a semnat fără a le citi, a încărcat produsele alimentare și le-a transportat la destinație.

În cadrul examinării cauzei civile a aflat că în privința factorilor de decizie ai ÎCS „Gramex International” SRL a fost intentat o cauză penală în baza semnelor componente ale infracțiunii de escrocherie.

Reclamantul a declarat că, legalitatea contractului de fidejusiune nr. 4 din 27 mai 2011 a fost viciată datorită cauzei sale false, ca urmare a acțiunilor dolosive din partea Galinei Enachi, care contravine prevederilor art.207 Cod civil. Scopul contractului de fidejusiune are o falsă reprezentare, manifestată prin intenția Galinei Enachi de a însuși ilicit bunurile SC „Axedum” SRL, circumstanțe ce atrag după sine incontestabil nulitatea absolută a actului juridic în litigiu, cu aplicarea efectelor nulității, ce generează desființarea retroactivă a acestuia.

Invocând nulitatea absolută a contractului de fidejusiune, a precizat că, este important că prin acesta a fost garantat contractul de vânzare-cumpărare nr. AX 11.03/11 din 11 martie 2011, care după cum s-a stabilit ulterior a fost încheiat prin escrocherie de Galina Enachi, care urmărea dobândirea bunurilor în interes personal. Drept urmare, dacă ar fi cunoscut intențiile reale, din start nu ar fi putut garanta executarea contractului în cauză, fiind lipsit de eventualul drept de regres, dar și de cauza contractului de fidejusiune.

Prin încheierea protocolară din 06 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, nu s-a dat curs cererii reconvenționale depuse de Iurie Zubic și s-a

acordat un termen de 5 zile pentru plata taxei de stat.

Prin încheierea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, s-a restituit cererea reconvențională depusă de Iurie Zubic.

Prin decizia din 03 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de Iurie Zubic, reprezentat de avocatul Denis Grecu și s-a casat încheierea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, cu remiterea în prima instanță la etapa primirii pe rol a cererii reconvenționale, pentru a fi examinată cerere de scutire de la plata taxei de stat.

Prin încheierea protocolară din 18 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, s-a pus pe rol cererea reconvențională depusă de Iurie Zubic.

Prin încheierea protocolară din 05 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău s-a respins demersul SC „Axedum” SRL, reprezentată de avocatul Angela Dolea, cu privire la invocarea excepției de tardivitate.

Prin hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL și s-a încasat de la ÎCS „Gramex International” SRL în beneficiul SC „Axedum” SRL datoria în mărime de 189066,25 de lei, penalitatea în mărime de 45375,90 de lei și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în mărime de 7033,26 de lei, în total suma de 241475,41 de lei; în rest a fost respinsă cererea de chemare în judecată; s-au respins ca neîntemeiate cererile reconvenționale depuse de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității actului juridic.

Prin hotărârea suplimentară din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea privind emiterea unei hotărâri suplimentare și s-a încasat de la SC „Axedum” SRL în beneficiul lui Ivan Cosîntev cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 de lei; în rest a fost respinsă cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică; s-a încasat de la SC „Axedum” SRL în beneficiul lui Iurie Zubic cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 de lei; în rest a fost respinsă cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică; s-au anulat măsurile de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea din 17 noiembrie 2011 a Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău, pe bunurile lui Ivan Cosîntev și Iurie Zubic.

Prin decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Iurie Zubic; s-a respins cererea de alăturare la apel depusă de Ivan Cosîntev; s-a admis apelul declarat de SC „Axedum” SRL și s-a casat hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și hotărârea suplimentară din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a adoptat o nouă hotărâre prin care s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL și s-a încasat, în mod solidar, de la ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic în beneficiul lui SC „Axedum” SRL datoria în mărime de 189066,25 de lei, penalitatea în mărime de 45375,90 de lei, taxa de stat în mărime de 7033,26 de lei; s-au respins ca fiind tardive acțiunile reconvenționale înaintate de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității relative a actului juridic; s-au respins ca fiind neîntemeiate acțiunile reconvenționale înaintate de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității absolute a actului juridic.

La 23 aprilie 2021, Iurie Zubic a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea

integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cererii reconvenționale înaintate de Iurie Zubic cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în sensul formulat.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel a ignorat prevederile art. 373 alin.(1), art. 376 alin.(1) Cod de procedură civilă, or, partea motivată a actului de dispoziție criticat este doar o copie a poziției SC „Axedun” SRL. Probele au fost apreciate arbitrar și fără a fi apreciate materialele dosarului sub toate aspectele.

Totodată, a precizat că, în cadrul examinării cauzei s-a cerut prezentarea în original a contractului de fidejusiune din 06 mai 2011, a contractului de fidejusiune nr.4 din 27 mai 2011, având în vedere că în ședință de judecată în prim a instanță a declarat că la indicația Galinei Enachi a semnat niște acte de expediție a mărfurilor, întrucât era șoferul camionului închiriat pentru transportare mărfii, însă nu cunoaște anume care acte au fost semnate, deoarece nu i-a fost lăsat al doilea exemplar. Cu toate că, prima instanța a admis demersul dat, partea obligată nu a respectat indicația instanței de a prezenta originalele actelor solicitate, fără a aduce motive legale și suficiente în acest sens, iar argumentul reprezentantului SC „Axedun” SRL privind ridicarea actelor de organele de urmărire penală nu poate absolvi partea de la sarcina probațiunii, având în vedere ca SC „Axedun” SRL avea un termen suficient pentru restituirea originalelor actelor după finalizarea examenam dosarului penal și nici nu s-a prezent vreo dovadă că s-a întreprins vreo măsurăm acest sens. Lipsa originalelor actelor menționate demonstrează că de, fapt, contractul de fidejusiune urmează a fi declarat nul din motivele indicate în cererea reconvențională. Copia contractului de vânzare-cumpărare, la fel, nu conține informații despre preț, nu are ștampila reclamantei.

Recurentul a opinat că, lipsa actelor în original este un incident fundamental pentru că este lipsit de posibilitatea de a cere verificarea veridicității acestora cu înaintarea, după caz, a unei cereri privind declararea probelor ca fiind false cu aplicarea tuturor efectelor procedurale prevăzute de art. 227 Cod de procedură civilă. Astfel, în cazul în care, în final, la baza hotărârii judecătorești definitive vor fi puse doar copiile actelor criticate, va fi inevitabil încălcat dreptul său la un proces echitabil.

De asemenea, a opinat că, nu poate să răspundă pentru o obligație viciată. Cauza a fost examinat superficial, soluția instanței de apel nu este motivată, or, în partea ce ține de constatarea nulității absolute a contractelor de fidejusiune s-a limitat la concluzia precum că instanța de fond întemeiat a respins aceste pretenții ca fiind neîntemeiate, fără a se pronunța asupra motivelor din apelul declarat.

Recurentul a susținut că, este greșită concluzia instanței de apel la capitolul tardivității acțiunii cu privire la declararea nulității relative a actelor juridice, or, în pofida poziției instanței de apel, termenul începe a curge din momentul în care persoana îndreptățită a avut posibilitatea obiectivă să cunoască despre temeiul anularii și nu din data când a devenit scadentă obligația garantată.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii de însoțire datate cu 17 mai 2021 (Vol.IV, f.d.31) și a fost recepționată de către SC „Axedun” SRL la 23 mai 2021, conform avizului de recepție (Vol.IV, f.d.33). Din adresa intimaților Ivan Cosînțev și ÎCS „Gramex International” SRL s-a restituit corespondența cu mențiunea „nereclamat” (Vol.IV, f.d.35-38), iar din adresa

administratorului insolvenței Oleg Iovu cu mențiunea „plecat” (Vol.IV, f.d.34-34a).

Referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 16 februarie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 23 aprilie 2021.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la 31 martie 2021, prin scrisoare de însoțire (Vol.III, f.d.247), însă lipsesc date despre recepționarea aceste de către recurent. Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 30 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecării, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Iurie Zubic și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În sensul art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Inițial, Colegiul reține că, pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecării.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, în esență, au reținut că, la 11 martie 2011 între SC „Axedum” SRL și ÎCS „Gramex International” SRL fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. AX11.03/11, în baza căruia s-a vândut și respectiv s-a procurat carcasse de pui broiller și pulpe în valoare totală de 459096,85 de lei (Vol.I, f.d.5).

În acest sens, au fost întocmite facturile fiscale seria/nr: FV1009672 din 05 aprilie 2011, FV1009705 din 12 aprilie 2011, FV1009766 din 06 mai 2011, FV1009817 din 27 mai 2011 (Vol.I, f.d.6-9).

La 06 mai 2011 între SC „Axedum” SRL și Ivan Cosîntev a fost încheiat contractul de fidejusiune, fără număr, prin care ultimul s-a obligat solidar față de creditor în executarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare-cumpărare a cărnii de la SC „Axedum” SRL (Vol.I, f.d.10).

La 27 mai 2011 între SC „Axedum” SRL și Iurie Zubic a fost încheiat contractul de fidejusiune nr.4, prin care ultimul s-a obligat solidar față de creditor în executarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare-cumpărare (Vol.I, f.d.11).

Prin pretențiile nr.32 din 14 iulie 2011, nr. 33 din 14 iulie 2011, nr.40 din 25 iulie 2011, SC „Axedum” SRL a solicitat ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și lui Iurie Zubic achitarea datoriei restante în sumă de 400806,85 de lei, în termen de 5 zile de la recepționare, în caz contrar se va adresa în instanța de judecată pentru încasarea silită a datoriei, penalității, compensarea pierderilor, taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică (Vol.I, f.d.12-13,15).

Prin cererea de chemare în judecată cu concretizările ulterioare, formulată de către SC „Axedum” SRL împotriva ÎCS „Gramex Internațional” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, s-a solicitat încasarea, în mod solidar, de la pârâți a datoriei în mărime de 189066,25 de lei, a penalității în mărime de 45375,90 de lei, a taxei de stat în mărime de 7033,26 de lei (Vol.I, f.d.2-3, 67, Vol.II, f.d.24).

Ivan Cosîntev, reprezentat de avocatul Dinu Cazacu, a depus cerere reconvențională, datată cu 15 decembrie 2011, împotriva SC „Axedum” SRL, solicitând declararea nulității contractului de fidejusiune încheiat la 06 mai 2011 între Ivan Cosîntev și SC „Axedum” SRL (Vol.I, f.d.52-53).

La 06 februarie 2018, Iurie Zubic a depus cerere reconvențională, contrasemnată de avocatul Denis Grecu, împotriva SC „Axedum” SRL, intervenienți accesorii Ivan Cosîntev, ÎCS „Gramex International” SRL, în proces de insolvență, administratorul insolvenței Oleg Iovu, solicitând declararea nulă a contractului de fidejusiune nr. 4 din 27 mai 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și Iurie Zubic (Vol.III, f.d.68-70).

Judecând cauza în fond, prima instanță, prin hotărârea din 27 martie 2019, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL și a încasat de la ÎCS „Gramex International” SRL în beneficiul SC „Axedum” SRL datoria în mărime de 189066,25 de lei, penalitatea în mărime de 45375,90 de lei și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în mărime de 7033,26 de lei, în total suma de 241475,41 de lei; în rest a fost respinsă cererea de chemare în judecată; s-au respins ca neîntemeiate cererile reconvenționale depuse de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității actului juridic (Vol.III, f.d.112,126-130).

În ordine suplimentară, prima instanță s-a pronunțat prin hotărârea din 17 iunie

2019, prin care a admis parțial cererea privind emiterea unei hotărâri suplimentare și a încasat de la SC „Axedum” SRL în beneficiul lui Ivan Cosîntev cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 de lei; în rest a fost respinsă cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică; a încasat de la SC „Axedum” SRL în beneficiul lui Iurie Zubic cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2000 de lei; în rest a fost respinsă cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică; a anulat măsurile de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea din 17 noiembrie 2011 a Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău, pe bunurile lui Ivan Cosîntev și Iurie Zubic (Vol.III, f.d.136).

Judecând cauza în ordine de apel, prin decizia din 16 februarie 2021, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de Iurie Zubic; a respins cererea de alăturare la apel depusă de Ivan Cosîntev; a admis apelul declarat de SC „Axedum” SRL și a casat hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și hotărârea suplimentară din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a adoptat o nouă hotărâre prin care a admis cererea de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL și a încasat, în mod solidar, de la ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic în beneficiul lui SC „Axedum” SRL datoria în mărime de 189066,25 de lei, penalitatea în mărime de 45375,90 de lei, taxa de stat în mărime de 7033,26 de lei; a respins ca fiind tardive acțiunile reconvenționale înaintate de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității relative a actului juridic; a respins ca fiind neîntemeiate acțiunile reconvenționale înaintate de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic împotriva SC „Axedum” SRL cu privire la declararea nulității absolute a actului juridic (Vol.III, f.d.235-246).

În consolidarea deciziei, instanța de apel a reținut că, prin contractul de vânzare-cumpărare din 11 martie 2011, a fost instituită obligația principală, care constă în procurarea de la SC „Axedum” SRL a carcaselor de pui broiller și pulpe în valoare totală de 459096,85 de lei și achitarea pentru bunurile procurate, calitatea de vânzător având-o SC „Axedum” SRL, iar calitatea de cumpărător-ÎCS „Gramex International” SRL, iar contractele de fidejusiune din 06 mai 2011 și 27 mai 2011 reprezintă raporturi de drept accesorii față de obligația principală.

Astfel, cu referire la acțiunea reconvențională înaintată de Zubic Iurie la data de 06 februarie 2018 și acțiunea reconvențională înaintată de Cosîntev Ivan la data de 15 decembrie 2011, prin care solicită constatarea nulității relative a contractelor de fidejusiune, contrar aserțiunilor instanței de fond, instanța de apel le-a apreciat ca fiind tardive.

În argumentarea acestei poziții, instanța de apel a reținut că, după natura interesului ocrotit prin norma încălcată, art.216 Cod civil distinge nulitatea absolută și relativă a actului juridic.

Prin nulitate absolută se înțelege acea nulitate care sancționează nerespectarea, la încheierea actului juridic civil, a unei norme, care ocrotește un interes general, obștesc, iar nulitatea relativă, a fost instituită pentru ocrotirea unor interese individuale.

La înaintarea acțiunilor reconvenționale reclamantii-pârâți Ivan Cosîntev și Iurie Zubic au invocat vicierea la încheierea contractelor de fidejusiune din 06 mai 2011 și 27 mai 2011 sus-indicate consimțământul acestora prin dol, datorită cauzei false ca urmare a acțiunilor dolosive din partea cet. Enachi Galina.

Totodată, instanța de apel a reținut că, convenția afectată de viciul de consimțământ precum dolul, constituie temei de nulitate relativă a actului juridic.

În această ordine de idei, acțiunea în nulitate relativă, spre deosebire de cea în nulitate absolută este prescriptibilă, termenul căreia în temeiul prevederilor art.267 Cod civil în redacția de până la 01.04.2019 este de 3 ani.

Prin derogare de la regula generală, art.233 alin.(1) Cod civil stabilește termene de prescripție extinctivă speciale pentru acțiunile în anularea actelor juridice, inclusiv încheiate prin dol (art.228 Cod civil în redacția de până la 01.04.2019).

Conform art.233 alin.(1) Cod civil, persoana îndreptățită are dreptul să ceară anularea actului juridic pentru temeiurile stipulate la art.227, 228 și 230 în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării.

Deci, în cazul acțiunilor cu privire la anularea actului juridic încheiat prin dol, termenul de prescripție, care este unul special, începe să curgă de la data când cel îndreptățit a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării, la caz din data de 07 iunie 2011. Or, potrivit pct.4.1 al contractului de vânzare-cumpărare nr.AX 11.03/11 din 11 martie 2011, ÎCS „Gramex International” SRL s-a obligat să achite costul bunului în termen de 5 zile bancare din momentul recepționării acestuia și anume până la data de 07 iunie 2011.

În vederea asigurării obligațiilor asumate de către ÎCS „Gramex International” SRL prin contractul de vânzare-cumpărare nr.AX 11.03/11 din 11 martie 2011, la data de 06 mai 2011 a fost încheiat contractul de fidejusiune cu Ivan Cosîntev, la data de 27 mai 2011 a fost încheiat contractului de fidejusiune nr.4 cu Iurie Zubic.

Instanța de apel a constatat că Ivan Cosîntev și Iurie Zubic trebuiau să afle despre temeiul privind constatarea nulității relative a contractelor de fidejusiune la data de 07 iunie 2011, dar au înaintat acțiunea reconvențională de declarare a nulității contractelor de fidejusiune susmenționate la data de 15 decembrie 2011 și respectiv 06 februarie 2018, adică în afara termenului special de prescripție extinctivă de 6 luni.

Astfel, dat fiind că reclamantii-pârâți nu au formulat solicitare de repunere în termen a acțiunilor reconvenționale, pârâta-reclamantă a invocat tardivitatea acțiunilor reconvenționale, instanța de apel a conchis privind respingerea acțiunilor reconvenționale privind constatarea nulității relative a contractelor de fidejusiune ca fiind tardive.

În partea ce ține de constatarea nulității absolute a contractelor de fidejusiune, parte la care sunt Cosîntev Ivan și Zubic Iurie, instanța de apel a ajuns la concluzia că instanța de fond întemeiat a respins aceste pretenții ca fiind neîntemeiate

Totodată, contrar aserțiunilor instanței de fond, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată acțiunea inițială depusă de SC „Axedun” SRL.

Astfel, în condițiile în care pârâta ÎCS „Gramex International” SRL nu și-a executat în volum deplin obligațiunile asumate în temeiul contractului de vânzare cumpărare nr.AX11.03/11 din 11 martie 2011, la caz se instituie garanția de plată a prețului mărfii sub forma garanției personale a fidejursorilor, care asigură în caz de neexecutare totală sau parțială de către cumpărător obligația de plată în termenii stipulați în contract, creditorul fiind în drept să urmărească datoria atât din contul debitorului cât și a fidejursorilor.

Respectiv, atât timp cât există acte juridice valabile până la momentul de față (contractul de vânzare cumpărare din 11 martie 2011, contractele de fidejusiune din

06 mai 2011 și 27 mai 2011), condiții de valabilitate a cărora generează și efectele juridice, pe care le produce un act juridic perfect legal, ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev, Iurie Zubic nu sunt degrevați de obligația de achitare solidară a datoriei pentru marfa livrată.

Subsecvent, Colegiul relevă că, instanța de apel pripit și fără elucidarea completă a circumstanțelor cauzei, s-a pronunțat în favoarea admiterii cererii de chemare în judecată depusă de SC „Axedum” SRL cu încasarea în mod solidar, de la ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic în beneficiul lui SC „Axedum” SRL a datoriei, penalității și taxei de stat în cuantumul dispus, precum și în favoarea respingerii cererilor reconvenționale înaintate de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic cu privire la nulitatea relativă a actelor juridice, ca fiind tardive, iar cu privire la nulitatea absolute, ca fiind neîntemeiate.

Prin prisma criticilor aduse actului judecătoresc contestat de către partea recurentă, Colegiul va casa decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În dezvoltarea soluției sale, instanța de recurs va reitera că, cerințele formulate de către SC „Axedum” SRL privind încasarea solidară de la ÎCS „Gramex International” SRL, Ivan Cosîntev și Iurie Zubic a datoriei, penalității, precum și a taxei de stat, au la bază trei acte juridice și anume contractul de vânzare-cumpărare nr. AX11.03/11 din 11 martie 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și ÎCS „Gramex International” SRL, precum și contractul de fidejusiune, fără număr, din 06 mai 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și Ivan Cosîntev și contractul de fidejusiune nr. 4 din 27 mai 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și Iurie Zubic (Vol.I, f.d.5,10,11).

Or, SC „Axedum” SRL a pretins că prin contractele de fidejusiune încheiate cu Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, ultimii au garantat obligațiile asumate de către ÎCS „Gramex International” SRL conform contractului de vânzare-cumpărare nr. AX11.03/11 din 11 martie 2011, încheiat între SC „Axedum” SRL și ÎCS „Gramex International” SRL.

În această ordine de idei, Colegiul accentuează că, în conformitate cu art. 376 alin.(1) Cod de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

Art. 167 alin. (1) Cod de procedură civilă, în redacția în vigoare la data înaintării acțiunii, stipula că, la cererea de chemare în judecată se anexează: a) copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisuri, certificate în modul stabilit, într-un număr egal cu numărul de pârâți și de intervenienți, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rând de copii pentru instanță. Dacă înscrisurile sunt făcute într-o limbă străină, instanța poate dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege; c) documentele care certifică circumstanțele pe care reclamantul își întemeiază pretențiile și copiile de pe aceste documente pentru pârâți și intervenienți, dacă aceștia nu dispun de ele.

În conformitate cu art. 138 alin. (4) Cod de procedură civilă, în aceeași redacție, înscrisul se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au

cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Aici Colegiul punctează că, în esență, textul alineatului dat și-a păstrat și în redacția actuală conținutul.

În temeiul art. 118 alin (4) Cod de procedură civilă, în cazul nerespectării prevederilor legii privind legalizarea probelor ori al pierderii unui document autentic, efectul defavorabil al nedovedirii afirmațiilor referitoare la circumstanțele de fapt ale pricinii va cădea asupra părții sau altui participant la proces care a avut posibilitatea și care trebuia să se asigure pînă la judecată cu probă veridică fără a suscita îndoieli.

La caz, Colegiul notează că, la cererea de chemare în judecată înaintată de către SC „Axedum” SRL, într-adevăr au fost anexate copia certificată a contractului de vânzare-cumpărare încheiat cu ÎCS „Gramex International” SRL și copiile contractelor de fidejusiune încheiate cu Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, doar că, pe lângă faptul că contractele de fidejusiune sunt doar niște copii certificate de către SC „Axedum” SRL, fiind aplicată și ștampila acesteia, contractul de fidejusiune încheiat cu recurentul Iurie Zubic nu este lizibil (Vol.I, f.d.11). De altfel, copia acestui contract de fidejusiune, anexată și pusă la baza cerințelor SC „Axedum” SRL nu reflectă clauzele (punctele) contractuale integrale.

Pornind de la faptul că pretențiile au fost formulate de către SC „Axedum” SRL față de Ivan Cosîntev și Iurie Zubic prin prisma prevederilor art. 1146, art. 1156 Cod civil, în redacția în vigoare la data încheierii contractelor, contractele de fidejusiune urmau a fi prezentate în original, or, copiile prezentate nu sunt lizibile.

Mai mult, având în vedere că valabilitatea acestora a fost contestată de către Ivan Cosîntev și Iurie Zubic, se impunea obligatoriu prezentarea acestora, ceea ce, la caz, la judecarea cauzei în ordine de apel, s-a ignorat, or, instanța de apel obligând solidar pârâții la stingerea datoriei și penalității, a eludat faptul că copiile contractelor de fidejusiune nu sunt lizibile, în special, copia contractului pe numele recurentului Iurie Zubic.

La acest capitol, Colegiul apreciază ca fiind relevante argumentele recurentului precum că lipsa actului în original îl lipsește de posibilitatea de a verifica veridicitatea acestuia, după caz, cu aplicarea prevederilor art. 227 Cod de procedură civilă.

În virtutea art. 227 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, în cazul în care se declară că proba din dosar este falsă, persoana care a prezentat-o poate cere instanței judecătorești să o excludă ca mijloc de probațiune și să soluționeze cauza în baza altor probe. Pentru verificarea declarației de defăimare a probei ca fiind falsă, instanța judecătorească poate dispune efectuarea unei expertize sau poate propune părților să prezinte alte probe.

În conformitate cu art.117 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

Art. 130 alin.(1)-(5) Cod de procedură civilă prevede că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța

judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

De asemenea, Colegiul reține ca fiind relevantă alegația recurentului precum că prin prisma prevederilor art. 1153 Cod civil condiția obligatorie referitor la stabilirea sumei până la care răspunde fidejutorul nu poate fi înlocuită cu clauze abstracte.

Or, în sensul art. 1153 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare la data încheierii contractului, fidejutorul răspunde în toate cazurile doar până la suma maximă menționată în contractul de fidejusiune.

În aceste circumstanțe, suplimentar se confirmă necesitatea prezentării contractelor de fidejusiune, inclusiv cel încheiat cu Iurie Zubic în original, în situația în care din copia prezentată nu sunt lizibile clauzele acestuia.

De altfel, clauzele contractului de fidejusiune trebuie să fie clar formulate, din care să rezulte voința reală a părților. Fidejusiunea este de strictă interpretare și aceasta va fi făcută tot timpul în favoarea fidejutorului. Dacă n-au fost stabilite anumite limite ale răspunderii fidejutorului, acesta răspunde până la suma maximă, menționată în contract.

Mai mult, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că guvernul pârât nu a respectat cerințele art. 38, în cazul în care nu a oferit explicații pentru a-și justifica refuzul de a depune documente care i-au fost solicitate (a se vedea, de exemplu, Maslova și Nalbandov împotriva Rusiei, § 128-129) sau a depus o copie incompletă sau modificată, refuzând să predea originalul pentru examinarea lui de către Curte (a se vedea, de exemplu, Trubnikov împotriva Rusiei, § 50-57).

Colegiul precizează că, deși, la caz, nu se deduce un refuz expres de a fi prezentate originalele actelor solicitate, însă această obligație nu a fost respectată de către SC „Axedum” SRL, în situația în care instanța de fond a admis demersul în acest sens.

În context Colegiul apreciază ca fiind justificată aserțiunea recurentului precum că, ridicarea actelor de către organul de urmărire penală, alegație invocată de partea reclamantă, nu exclude obligația pârâtului de a confirma circumstanțele invocate.

Or, în conformitate cu art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În temeiul art. 121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

De altfel, nici nu au fost prezentate anumite înscrisuri care să ateste măsurile întreprinse de către SC „Axedum” SRL pentru a obține originalele actelor juridice de la organul de urmărire penală.

Adițional, Colegiul învederează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Cottin împotriva Belgiei, hotărârea din 02 iunie 2005, § 29, a reamintit că, unul dintre elementele unei proceduri echitabile în temeiul art. 6 § 1 din Convenție este caracterul contradictoriu al acesteia: fiecare parte trebuie să aibă, în principiu, posibilitatea nu doar de a prezenta elementele necesare apărării sale și succesului pretențiilor sale, ci și de a lua cunoștință și de a discuta toate dovezile sau observațiile prezentate judecătorului, în scopul de a influența decizia instanței (a se vedea, mutatis mutandis, hotărârea din 18 martie 1997, pronunțată în Cauza Mantovanelli împotriva Franței, § 33, Hotărârea din 20 februarie 1996, pronunțată în Cauza Lobo Machado împotriva Portugaliei, § 31, hotărârea din 20 februarie 1996, pronunțată în Cauza Vermeulen împotriva Belgiei, § 33 și hotărârea din 18 februarie 1997, pronunțată în Cauza Nideröst-Huber împotriva Elveției, § 24). Totodată, Curtea de la Strasbourg, prin aceeași hotărâre, § 30, a subliniat că este de competența instanțelor naționale să evalueze dovezile pe care le-au obținut și relevanța celor pe care părțile doresc să le prezinte, de vreme ce Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu reglementează regimul probelor ca atare. Sarcina Curții Europene a Drepturilor Omului este aceea de a stabili dacă procedura în ansamblu, inclusiv modul în care au fost luate probele, a respectat caracterul echitabil impus de prevederile art. 6 § 1 (a se vedea, mutatis mutandis, hotărârea din 12 iulie 1988, pronunțată în Cauza Schenk împotriva Elveției, § 46). Ca atare, Curtea de la Strasbourg a afirmat (§ 30) că principiul contradictorialității, ca și celelalte garanții procedurale prevăzute de art. 6 § 1, are ca scop o procedură în fața unei instanțe. Esențial este faptul că părțile pot participa într-o manieră adecvată la procedura în fața instanței (a se vedea, mutatis mutandis, și Hotărârea din 19 iulie 1995, pronunțată în Cauza Kerojärvi împotriva Finlandei, § 42).

Drept urmare, instanța de apel având în materialul probator doar copia, deși, certificată, însă nelizibilă a contractului de fidejusiune, pripit și fără elucidarea completă a circumstanțelor cauzei, s-a pronunțat în favoarea răspunderii solidară inclusiv a recurentului Iurie Zubic.

Mai mult, recurentul a pretins că nici nu a fost informat despre faptul că semnează un astfel de contract de fidejusiune, deoarece i s-a solicitat de a semna cât mai rapid mai multe documente, care nu le-a citit, în situația în care a fost indus în eroare de Galina Enachi, care s-a prezentat ca fiind contabilă ÎCS „Gramex International” SRL, precum că semnează documentele de transport, având în vedere că a fost angajat ca șofer de a transporta produse alimentare.

În altă ordine de idei, pornind de la poziția recurentului Iurie Zubic, de altfel, redată și în cererea reconvențională referitor la acțiunile dolosive din partea Galinei Enachi, precum și intentarea cauzei penale în privința acesteia în sensul pretins, Colegiul relevă că, la caz, se impune o analiză mai detaliată, completă și multiaspectuală și un răspuns cert, cu scopul de a fi infirmă împrejurările pretinse de recurent a fi probate sau, după caz, a confirma.

Impunerea unui răspuns cert la această problemă ridicată este determinant pentru soluționarea corectă a litigiului, în situația în care din aserțiunile recurentului se deduce că ultimul nu ar fi putut garanta executarea contractului de vânzare-cumpărare prin încheierea unui contract de fidejusiune.

Or, în virtutea art.1150 alin. (2) Cod civil, debitorul obligat să furnizeze o fidejusiune trebuie să propună o persoană fizică cu domiciliu sau reședință în

Republica Moldova sau o persoană juridică înregistrată în Republica Moldova, care să dispună de bunuri suficiente pentru a garanta obligația.

În virtutea art. 373 alin.(5) Cod de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

La acest aspect, Colegiul accentuează că, având în vedere problemele ridicate de către apelantul/recurentul referitor la valabilitatea actului juridic contestat, se impunea un răspuns explicit, or, instanța de apel s-a limitat de a concluziona că instanța de fond întemeiat a respins aceste pretenții (constatarea nulității absolute) ca fiind neîntemeiate, însă nu a redat și considerentele care au condus la o atare concluzie, având în vedere și argumentele apelanților.

În opinia recurentului, contractele de fidejusiune sunt viciate, având în vedere cauza falsă a contractului de bază, invocând în acest sens și prevederile art.207 Cod civil.

Astfel, instanța de apel avea obligația de a motiva poziția sa pornind de la alegațiile apelantului la acest capitol, în situația în care acesta reprezintă un argument care necesita un răspuns cert, având în vedere că obiectul litigiului vizează valabilitatea contractului de fidejusiune.

Instanța de apel, în contextul prevederilor art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

În temeiul art. 240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În virtutea art. 241 alin.(5) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În atare circumstanțe, pornind de la aceste aspecte, având în vedere și rolul dirigiuitor al instanței, precum și continuitatea examinării cauzei în apel prin prisma efectului devolutiv, instanța are sarcina, în baza rolului activ, să ceară părții să facă precizările necesare, să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la soluționarea litigiului peste apărările și susținerile părților din acțiune, referință și alte obiecții, luând în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant. De altfel, în cazul în care părțile au o atitudine confuză în privința circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, instanța, în temeiul legii materiale care urmează a fi aplicată, va explica părților care circumstanțe au importanță pentru soluționarea litigiului și cui îi revine obligația de a le dovedi.

Astfel, conform rolului său activ, instanța poate să ceară părților să administreze toate probele pe care le consideră necesare și utile justei soluționări a cauzei, împuternicire ce rezultă și din art.9 Cod de procedură civilă, precum și art. 372 Cod de procedură civilă. Or, prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt, or, concluzia instanței de apel este rezultatul examinării pripite a litigiului dedus judecătii.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiectivelor părții oponente pe marginea acțiunilor formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă, atât pe marginea acțiunii inițiale, cât și celor reconvenționale și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Iurie Zubic.

Se casează integral decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Gramex International” Societate cu Răspundere Limitată, în proces de insolvență, Ivan Cosînțev și Iurie Zubic cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cererea reconvențională depusă de Ivan Cosînțev împotriva Societății Comerciale „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la declararea nulității actului juridic și cererea reconvențională depusă de Iurie Zubic împotriva Societății Comerciale „Axedum” Societate cu Răspundere Limitată, intervenienți accesorii Ivan Cosînțev, Întreprinderea cu Capital Străin „Gramex International” Societate cu

Răspundere Limitată, în proces de insolabilitate, cu privire la declararea nulității actului juridic, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Galina Stratulat